

โรงพยาบาลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
ระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติงาน / วิธีการทำงาน / แนวทางเวชปฏิบัติ

ประเภทเอกสาร	วิธีการทำงาน	
ชื่อเอกสาร	แนวทางการให้เลือด	
รหัสเอกสาร	WI-IPD-010	
ส่วนที่เกี่ยวข้อง	IPD	
วันที่ประกาศใช้	1 ตุลาคม 2566	
ผู้จัดทำ	แผนกผู้ป่วยใน	 (นางสาวสมฤทัย สีสวงษ์) พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
ผู้ทบทวน	หัวหน้าหอผู้ป่วยใน	 (นางสาวเพชรพิมพ์ ขาวทุ่ง) พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
ผู้อนุมัติ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังเจ้า	 (นายพิจารณ์ สารเสวก) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังเจ้า

ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01

จำนวน 6 หน้า

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 1/6
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-010	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : แนวทางการให้เลือด	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงศ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

1. วัตถุประสงค์

- 1.1. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับเลือดและส่วนประกอบของเลือดถูกต้องตามแผนการรักษา
- 1.2. เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับเลือด และส่วนประกอบของเลือด

2. ขอบเขต

ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานในการให้เลือดและส่วนประกอบของเลือดกับผู้ป่วยที่มารับบริการที่โรงพยาบาลวังเจ้า

3. คำจำกัดความ

การให้เลือดและส่วนประกอบของเลือด หมายถึง การให้เลือดทั้งส่วนพลาสมาและเม็ดเลือดแดง หรือส่วนประกอบของเลือด โดยผ่านทางหลอดเลือดดำ

4. หน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

หอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลวังเจ้า

5. ขั้นตอนการปฏิบัติหรือระเบียบปฏิบัติ (Procedure)

1. การรับคำสั่งและการเตรียมเจาะเลือดเพื่อส่ง G/M
 - 1.1 รับคำสั่งการรักษาอย่างถูกต้อง
 - 1.2 ตรวจสอบสติ๊กเกอร์ กับแผ่นคำสั่งการรักษาของแพทย์ซ้ำทุกครั้ง และติดชื่อบนใส่สิ่งส่งตรวจ (Tube G/M)

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 2/6
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-010	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : แนวทางการให้เลือด	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงศ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

2. การเจาะเลือด

2.1 แจ้งให้ผู้ป่วยทราบคำสั่งการรักษาของแพทย์เรื่องการเจาะเลือดเพื่อส่ง G/M และให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการให้เลือดและส่วนประกอบของเลือด

2.2 ตรวจสอบความถูกต้องของผู้ป่วย โดยการระบุตัวตนผู้ป่วยที่จะเจาะเลือดให้ตรงกันอย่างน้อย 2 ตัวบ่งชี้

กรณีผู้ป่วยรู้สึกตัว ให้ สอบถามชื่อ-สกุลของผู้ป่วยให้ตรงกับชื่อ-สกุลบนสติ๊กเกอร์ และตรวจสอบ HN บนสติ๊กเกอร์กับป้ายชื่อมือของผู้ป่วย

กรณีผู้ป่วยไม่รู้สึกตัว ให้ ตรวจสอบชื่อ-สกุลและHN บน สติ๊กเกอร์กับป้ายชื่อมือของผู้ป่วยกับ ลักษณะเฉพาะของผู้ป่วย อย่างน้อย 2 ลักษณะขึ้นไป เช่น เพศ อายุ ลักษณะการเจ็บป่วย การวินิจฉัยโรค เป็นต้น ห้ามใช้หมายเลขห้อง หรือเตียงเป็นตัวบ่งชี้

2.3 ส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในกระบวนการบ่งชี้ผู้ป่วย โดยให้ผู้ป่วยอ่านชื่อ-สกุลของตนเองที่สติ๊กเกอร์บน Tube G/M

2.4 หลังนำเลือดใส่ Tube G/M ให้ตรวจสอบชื่อ – สกุลของผู้ป่วยให้ตรงกันกับ Tube G/M เขียนใบขอเลือด โดยตรวจสอบกับแผนการรักษาของแพทย์ ถึงชนิดและจำนวนที่ต้องการให้

การปฏิบัติก่อนให้เลือด

- เมื่อรับเลือดมาจากธนาคารเลือด ให้เจ้าหน้าที่พยาบาล 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องของหมู่เลือด ชื่อ-สกุลผู้ป่วยบนถุงเลือด ใบค้ำเลือดให้ตรงกันทุกจุด รวมทั้งตรวจสอบวันหมดอายุ ลักษณะของเลือด/ ส่วนประกอบของเลือด เมื่อพบว่าไม่ตรงหรือมีความผิดปกติ ให้ประสานกับเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการพร้อมก็นำเลือดและใบค้ำเลือดส่งคืน

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 3/6
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-010	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : แนวทางการให้เลือด	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงศ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

2. แจ้งให้ผู้ป่วยทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว อาการข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้นขณะให้เลือด/ ส่วนประกอบของเลือด และแจ้งให้เจ้าหน้าที่พยาบาลทราบทันที หากมีอาการข้างเคียงเกิดขึ้น พร้อมให้การเซ็นยินยอมรับเลือด ตลอดจนเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. วัดสัญญาณชีพ (ชีพจร ความดันโลหิต อุณหภูมิ และอัตราการหายใจ) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ก่อนให้เลือด
4. เตรียมตัวผู้ป่วย โดยการเปิดเส้นสำหรับการให้เลือด โดยส่วนใหญ่ในการให้เลือดจะพิจารณาใช้ เข็มเบอร์ 18-20
5. ให้ Pre - medication ตามแผนการรักษา เช่น CPM, Lasix, เป็นต้น (กรณีมีคำสั่งการรักษาในผู้ป่วยบางราย) ควรให้ยาก่อนการให้เลือดครั้งแรก 15 นาที

ขั้นตอนการให้เลือด / ส่วนประกอบของเลือด ปฏิบัติดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของผู้ป่วย โดยการระบุตัวผู้ป่วยให้ตรงกันอย่างน้อย 2 ตัวบ่งชี้
กรณีผู้ป่วยรู้สึกตัว ให้สอบถามชื่อ-สกุลของผู้ป่วยให้ตรงกับชื่อ-สกุลบนใบค้ำเลือด และตรวจสอบ HN บน ใบค้ำเลือดกับป้ายชื่อมือของผู้ป่วย
กรณีผู้ป่วยไม่รู้สึกตัว ให้ตรวจสอบชื่อ-สกุลและ HN บนใบค้ำเลือดกับป้ายชื่อมือของผู้ป่วยกับลักษณะเฉพาะของผู้ป่วย อย่างน้อย 2 ลักษณะขึ้นไป เช่น เพศ อายุ ลักษณะการเจ็บป่วย การวินิจฉัยโรค เป็นต้น ห้ามใช้หมายเลขห้อง หรือเตียงเป็นตัวบ่งชี้
2. สอบถามกลุ่มเลือดของผู้ป่วย หากพบว่าไม่ตรงกันห้ามให้เลือด ต้องทำการตรวจสอบกลุ่มเลือดของผู้ป่วยซ้ำอีกครั้ง โดยการแจ้งเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการมาเจาะเลือดต่อหน้าผู้ป่วย
3. ปรับอัตราการหยดของเลือดตามแผนการรักษาโดยใช้เครื่องให้เลือด

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 4/6
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-010	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : แนวทางการให้เลือด	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงศ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

การติดตาม เฝ้าระวัง

1. หลังให้เลือดแต่ละถุง 15 นาที ให้วัดสัญญาณชีพ (วัดอุณหภูมิ ชีพจร อัตราการหายใจ และความดันโลหิต) และอาการผิดปกติของผู้ป่วย เช่น เหนื่อยหอบ มีไข้ หนาวสั่น ผื่นคัน แขนหน้าอกปวดหลัง หากพบสัญญาณชีพเปลี่ยนแปลงและ/หรือมีอาการผิดปกติ ให้หยุดให้เลือดแล้วรายงานแพทย์ หากไม่มีอาการผิดปกติให้บันทึกต่อ 30 นาที 1 ครั้ง วัดทุก 1 ชั่วโมง จนกว่าเลือดจะหมด
2. ตรวจสอบการไหลของเลือดเป็นระยะเพื่อให้การให้เลือดได้ตามแผนการรักษาและเวลาที่กำหนด
3. สังเกตอย่างใกล้ชิดและถี่ขึ้นในกรณี เช่น ผู้ป่วยได้รับเลือดที่รวดเร็ว หรือผู้ป่วยที่ไม่สามารถบอกอาการผิดปกติได้ หรือผู้ป่วยที่ไม่รู้สึกตัว
4. บันทึกการให้เลือด / ส่วนประกอบของเลือด ชนิด จำนวน วันที่ให้ และอาการของผู้ป่วยหลังการให้เลือดในบันทึกทางการพยาบาลหรือใบบันทึกวัดสัญญาณชีพ

การปฏิบัติเมื่อผู้ป่วยมีปฏิกิริยาภายหลังการรับเลือด/ ส่วนประกอบของเลือด การให้เลือดผิด

1. หยุดให้เลือด/ ส่วนประกอบของเลือดทันที พร้อมกับบันทึกจำนวนเลือดที่ให้ผู้ป่วย
2. สังเกตและประเมินผู้ป่วย วัดสัญญาณชีพ (ชีพจร ความดันโลหิต อุณหภูมิ และอัตราการหายใจ)
3. รายงานแพทย์เจ้าของไข้/ แพทย์เวร ให้สารน้ำและยาตามแผนการรักษา
4. บันทึกทางการพยาบาล และติดตามรายงานการตรวจการเกิดปฏิกิริยาจากการรับเลือด

การกำจัดเลือดและส่วนประกอบของเลือดเพื่อลดความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อ

1. ทิ้งถุงเลือดและชุดให้เลือดในถังขยะติดเชื้อ

ข้อเสนอแนะในการให้การให้เลือดและส่วนประกอบของเลือด

1. ห้ามให้เลือด/ ส่วนประกอบของเลือดร่วมกับสารละลายชนิดอื่น ๆ เช่น 5% D/W, Ringer solution เป็นต้น เพราะอาจทำให้เม็ดเลือดแดงบวมและแตกได้ หรืออาจทำให้เกิดการเกาะกลุ่มกันของเลือด

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 5/6
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-010	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : แนวทางการให้เลือด	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงศ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

2. ไม่ผสมยาชนิดใด ๆ ลงไปในเลือด/ ส่วนประกอบของเลือด เพราะยาอาจมีปฏิกิริยากับเลือดหรือสารกันเลือดแข็งตัวที่อยู่ในเลือดได้ ในกรณีที่ผู้ป่วยต้องได้รับยาทางหลอดเลือดดำตามกำหนดเวลาอย่างสม่ำเสมอ ควรแยกให้เลือด/ ส่วนประกอบของเลือดต่างหาก หรือถ้าจำเป็นต้องใช้หลอดเลือดเดียวกัน ก่อนฉีดยาและหลังฉีดยาต้องใช้ 0.9% NSS ล้าง (flush) ก่อน
3. การให้เลือด/ ส่วนประกอบของเลือดแต่ละถุงต้องไม่นานเกิน 4 ชั่วโมง (The Royal College of Nursing, 2013 ;ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย, 2554)
4. กรณีให้เลือด/ ส่วนประกอบของเลือดหลายถุง ควรเปลี่ยน set ให้เลือดใหม่ทุก 4 ชั่วโมง
5. ตรวจสอบวันหมดอายุ และลักษณะของเลือด/ ส่วนประกอบของเลือด ว่ามีสิ่งผิดปกติหรือไม่ โดย
 - ถ้ามีสีน้ำตาลหรือขุ่น หรือมีสีแดงม่วงคล้ายต่างทับทิม อาจมีการแตกของเม็ดเลือด
 - ถ้ามีฟองอากาศ แสดงว่ามีแบคทีเรียอยู่ หากเกิดกรณีดังกล่าวต้องรีบคืนธนาคารเลือดทันที
6. ถ้าการให้เลือด ไม่สามารถเริ่มต้นได้ภายใน 30 นาที ให้เก็บเลือดไว้ในตู้เย็นที่ผ่านการรับรองและตรวจสอบ ตู้เย็นจะต้องรักษาอุณหภูมิให้อยู่ระหว่าง 2°C ถึง 6°C โดยเก็บเลือดที่ชั้นล่างสุดของตู้เย็น ควรใช้ตู้เย็นสำหรับเก็บส่วนประกอบโลหิตเท่านั้นและมีให้ใช้เก็บปนกับอาหารหรือเครื่องดื่มอื่นๆ แม้จะเป็นระยะเวลาสั้นๆ ทั้งนี้เพื่อลดการเปิดตู้ซึ่งจะมีผลต่อการรักษาอุณหภูมิการให้เลือด / ส่วนประกอบของเลือดที่นำมาจากธนาคารเลือด ในกรณีปกติไม่จำเป็นต้อง warm สามารถนำไปให้ผู้ป่วยได้เลย แต่ถ้ามีข้อบ่งชี้ที่เหมาะสม เช่น กรณีเร่งด่วนต้องให้เลือดอย่างรวดเร็วแก่ผู้ป่วย (ผู้ใหญ่มากกว่า 50 มล.ต่อนาที และเด็กมากกว่า 15 มล.ต่อน้ำหนักตัว 1 กก.ใน 1 ชม.) กรณีเช่นนี้จำเป็นต้อง warm เลือดเพื่อไม่ให้อุณหภูมิร่างกายต่ำลง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยได้ การ warm เลือดที่ถูกต้อง คือ ใช้เครื่อง blood warmer

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 6/6
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-010	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : แนวทางการให้เลือด	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงศ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

6. เอกสารอ้างอิง (Reference Document)

ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. แนวปฏิบัติ เรื่อง การให้เลือดและส่วนประกอบของเลือด. สืบค้น 10 กันยายน 2566, จาก <https://w2.med.cmu.ac.th/ha/wp-content/uploads/2020/03/>

รัตนภรณ์ พรรณพงษ์ศิลป์. คู่มือการปฏิบัติงาน กระบวนการให้เลือดผู้ป่วยสำหรับพยาบาล โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยบูรพา. สืบค้น 12 กันยายน 2566, จาก <http://dspace.lib.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/5063>

ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติสภากาชาดไทย. (2566). การใช้โลหิตและส่วนประกอบโลหิตอย่างเหมาะสม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ณพัช จำกัด.